מסורת הש"ס

מתני' כיצד מצות יבמין ואי למ"ד יש זיקה ואי למ"ד אין זיקה אסור לבטל מצות יבמין אסור לבטל מצות יבמין הבא כל חד וחד אימור דידיה קא מתרמיא ליה: קדמו וכנסו אין מוציאין כו': תני שילא ואפי' שנים כהנים מ"מ חלוצה=דרבנן היא וספק חלוצה לא גזרו בה רבנן, וחלוצה דרבנן היא והתניא גרושה אין לו אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל ואשה מדרבנן הוא וקרא אסמכתא בעלמא הוא: מתני' מצוה בגדול ליבם ואם הקטן זכה:

גמ' ת"ר והיה הבכור מיכן שמצוה בגדול ליבם אשר תלד פרט לאילונית שאין יולדת יקום על שם אחיו לנחלה, אתה אומר לנחלה או אינו אלא לשם יוסף קורין אותו יוסף, ויחנן קורין אותו יוחנן? נאמר כאן יקום על שם אחיו ונאמר להלן על שם אחיהם יקראו בנחלתם מה שם האמור להלן נחלה אף שם האמור כאן לנחלה ולא ימחה שמו פרט לסרים ששמו מחני אמר רבא אע"ג דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו הכא אתאי גזרה שוה אפיקתיה מפשטיה לגמרי, ואי לאו גזרה שוה הוה אמינא שם שם ממש למאן דמזהר רחמנא: ליבם יקום על שם אחיך מיבעי ליה אי לבי דינא יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה? ודלמא הכי קאמר להו רחמנא לבית דין אמרו ליה ליבם יקום על שם אחיו אלא אתאי גזרה שוה אפיקתיה לגמרי, השתא דאמרת הרא בגדול כתיב אימא בכור ליבם פשוט לא ליבם: א"כ אשת אחיו שלא היה בעולמו דמיעט רחמנא למה לי, פריך רב אחא אימא למעוטי בוכרא דאמא? דהוא לא מצית אמרת דיבום בנחלה תלה רחמנא ונחלה מן האב ולא מן האם אימא כי איכא בכור תתקיים מצות יבום, כי ליכא בכור לא תתקיים מצות יבום אמר קרא ומת אחד מהם מי לא עסקינן דמית בכור ואמר רחמנא ליבם קטן אימא דמית קטן ואמר רחמנא ליבם בכור: הא מיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה בעולמו אימא כי ליכא בכור, קדם קטן זכה, ואי איכא בכור, קדם קטן לא זכה? אמר קרא כי ישבו אחים יחדו הוקשה ישיבת אחים זה לזה אימא כי איכא בכור ליהדר אגדול כי ליכא בכור אין חוזרין אצל גדול אלמה תני אביי השישא ומצוה בגדול ליבם לא רצה הולכים אצל אחיו הקטן לא רצה חוזרין אצל גדול? בבכור מה בכור בכורתו גרמה לו אף גדול גדולתו גרמה לו אימא כי מיבם בכור לישקול נחלה, כי מיבם פשוט לא לישקול נחלה? אמר קרא יקום על שם אחיו והרי קם, ואלא בכור דקריה רחמנא למאי

אי למ"ד יש זיקה אי למ"ד אין זיקה אסור לבטל מצות יבמין דלמ"ד יש זיקה אחר חלילה משום דלמא אתי ליבם ברישא כדמשמע בפרק ד' אחין (לקמן דף כה: ופס) גבי רבי יוחנן דאמר אחיו אינו יודע מי שנתן מ"מ ליכא למימר דליחלוץ חד ולייבם חד כיון דכל אחת נאסרה שעה אחת אסורה עולמית אפילו לאשונה דלית ליה יבמה שאסורה ונאסרה=וחזרה והותרה אחזור להתירה אלא לר' יוחנן לך הולך לומר אחיות אינו יודע מי שנתן ולמ"ד אין זיקה אף על גב דלרב דאמר אין זיקה ליה לקמן כיון שנאסרה שעה וכו' מ"מ גזרינן דלא ליחלוץ חד ולייבם חד אמו דלמא מייבם ברישא דכיון דאין זיקה אתי למטעי ולייבם ברישא דהא לא מסקי אינשי אדעתייהו דלמא מיתי אבל הכא כל חד וחד אמרינן אימא מתרמיא דידיה מתרמיא ליה ולוכא למגזר דלמא מייבם ברישא דאפילו מייבם ברישא אימא דידיה אתרמי ליה וכי מייבם] שפיר עבד ומשום מ"ד אין זיקה לריך לומר כל כך:

וספק חלוצה לא גזרו בה רבנן. הקשה הר"ר משה ברבי יעקב מפיס"ם דאמר בהחולץ (לקמן דף ע:) מת באוהל ל' יום אם אשת ישראל היא חולצת ואם אשת כהן היא חולצה מוכרת לכהן וי"ל דהתם שמולגת לאחר נשואין. יאמרו קמו לרבנן במילתא דנפל הוה ולכך הולרכו חלילה ואתי למיסרי חלוצה לכהן אבל הכא כל אחד כשהגיע אמרי' קים ליה להאי דלמא חלוצה היא ולכך כנסה*: אין אינו אלא לשם: ויהא חוליה קרא כפשטיה ולא גזרום מבכור דמעוה בגדול ליבם אלא ה"ק והיה הבכור פי' הראשון שאלד היבמה יקרא שמו בשם המת ויליף בג"ש דלאו שם ממש קאמר אלא לנחלה וכיון דלנחלה קאמר ליכא לאוקומי קרא אלא ביבם דאי על הבכור שאלד אשת אחיו היבמה קאמר קרא שיקום על שם המת לנחלה שאוהו בכור ייבם את המת דאם כן יקום על שם אחי אביו מיבעי ליה דהשתא לא שייך למימר דה"ק אמרו ליה ליבם כדקאמ' בסמוך: הה"ג ואם לא רצה הולכין אצל אחיו הקטן • פי' אצל קטן ממנו לא רצה הולכים אצל אחיו פירוש שאר פשוטין קטנים ממנו לא רצו חוזרין אצל גדול ויש ספרים דלא גרסי אלא הולכין אצל קטן וחו' לא ולריך לומר דמשמע דקטן ממנו קאמר מדלא נקט ליבמה דמתני' דהחולץ (לקמן דף נא.) מהלכין על כל האחין: גדול אלמה תני אביי השישא ומצוה בגדול ליבם לא רצה הולכים אצל אחיו הקטן לא רצה חוזרין אצל גדול? בבכור מה בכור בכורתו גרמה לו אף גדול גדולתו גרמה לו אימא כי מיבם בכור לישקול נחלה, כי מיבם פשוט לא לישקול נחלה? אמר קרא יקום על שם אחיו והרי קם, ואלא בכור דקריה רחמנא למאי

אי לאו דאיכא בכור אמאי לא מיבעי ליה לרבי יוחנן דאמר אחיו אינו יודע מי שנתן אלא אמר לך דאיכא בכור ול